

اشتراک زنان در مراسم تشیع جنازه

دکتور فرید یونس

سؤال این هفته را از یک خواهر گرامی از شهر اِشتوتگاردِ آلمان داریم که این خواهر ما در شهر فرانکورتِ آلمان در یک جنازه شرکت کرده بود و اما متأسفانه یک خطیب جوان که دانش کافی در علوم دینی نداشته و شرایط زمان و مکان را در شریعت نادیده گرفته ، زنان را در اشتراک جنازه منع کرده است. آن خواهران ما همه در موترها نشسته‌اند و منتظر ماندند تا مراسم به شکل مردانه اختتام یابد. سؤال این خواهر ما این است که چرا زنان مسلمان مانند دیگر زنان جهان در نماز جنازه شرکت کرده نه میتوانند

اول باید بدانیم که زنان مسلمان مانند مردان از حقوق مدنی در اسلام برخوردار هستند و شرکت در نماز جنازه برای زنان حرام نیست که اجازه داده نشده باشد جواب این سؤال را در گذشته های دور در ماهنامه کاروان نوشته بودم و هم زمانی که برنامه ساز تلویزیون نور بودم اظهار کرده بودم

در حدیث شماره 368 صحیح بخاری ، کتاب الجنائز ، باب 29 از اُم عطیه رضی الله عنها روایت شده است که « نُهِنَا عَنِ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَ لَمْ يُعَزَمَ عَلَيْنَا » یعنی (ما را از رفتن در پی جنازه نهی کردند. اما درین باره عزم سختگیرانه تحمیل نکردند). از متن این حدیث مبارک دانسته می‌شود که کلمه حرام نیامده است و تنها از «نهی» سخن به میان آمده است که معنی (بازداشتن) را دارد نه حرام بودن را. زیرا کلمه حرام در شریعت مبارک اسلام معنی بسیار شدید دارد مانند حرام بودن گوشت خوک و غیبت کردن که در نص قرآن مجید آمده است. مشکل درین جاست که واعظ محترم معنی «لَمْ يُعَزَمَ عَلَيْنَا» را که فهم آن از نگاه علم فیلولوژی مشکل است ، دقیق ندانسته است که نهی را با عزم سختگیرانه اظهار نکرده اند. از جانب دیگر درین متن گفته نشده است که این نهی را رسول کریم (ص) فرموده باشد. «نُهِنَا» به صیغه مجهول است یعنی که فاعل آن معلوم نیست که این نهی را شاید حضرت رسول کریم (ص) و یا اطرافیان ایشان کرده باشند. به هر صورت در حدیث مبارک نیامده است که رسول اکرم (ص) چنین نهی کرده باشد. باید یاد آور شویم که در مورد بحث ما تنها یک حدیث وجود دارد و بس

برای فهم درست شریعت اسلام، دانستن تاریخ عرب قبل از اسلام ، شرایط اجتماعی و سیاسی زمان پیامبر (ص) و جامعه شناسی اسلامی ضروری است. یعنی ما نه میتوانیم عجولانه تصمیم گیریم تا این مسایل را درست ندانیم. در زمان دوره جاهلیت یعنی قبل از اسلام ، زنان کفار در ایام عزاداری به سر و روی خود میزدند ؛ بر سر و موی خود خاک می زدند؛ پیراهن خود را پاره میکردند؛ چغ میزدند و نوحه سر میدادند. با آمدن اسلام این عادات همه خرافات دوره جاهلیه پنداشته شد و حرام گردید. رسول اکرم (ص) فرمود که آنانیکه این اعمال را انجام میدهند از جمله اوشان نیست یعنی از امت اسلام نیستند. در احادیث ریاض الصالحین

میخوانیم که نوحه کردن بر مرده از خصال و صفات کفار است (ریاض الصالحین حدیث شماره 1667 از امام زکریا یحیی بن شرف نووی دمشقی). یک دلیل که زنان را اجازه نه میدهند تا در جنازه اشتراک کنند ، اساساً این نیست که اشتراک شان در جنازه حرام است ؛ اول برای این است که زنان از احساسات کار میگیرند و همین اعمال نا روا را متأسفانه انجام میدهند که این بی خبری شان از دین اسلام است ورنه هیچ زن مسلمان آگاهانه مرتکب همچو اعمال نمیشود. دوم اینکه کلمه «نهی» را به «حرام» تبدیل کرده اند. دکتر یوسف قرضاوی در تعریف حرام در کتاب حلال و حرام در اسلام می نویسد، «حرام امری است که خداوند بطور حتم از آن نهی کرده باشد، به نحوی که اگر کسی خلاف آن عمل کند در قیامت مورد خشم و عقاب او قرار می گیرد و گاهی در دنیا نیز به مجازات شرعی دچار میشود». موصوف در اصول و قوانین اسلام در باره حلال و حرام ماده دوم مینگارد که «حلال و حرام نمودن اشیاء تنها حق خدا است». نهی را به حرام تبدیل کردن یک اشتباه بزرگ در اصول فقه می باشد و نابخشودنی است

چند سال قبل ، من شخصاً در یک جنازه شرکت کرده بودم و وقتی که موتر جنازه صحن مسجد مبارک حضرت ابوبکر صدیق (رض) را که در شهر هیوارد ، شمال کالیفورنیا ، ایالات متحده آمریکا موقعیت دارد ، ترک میکرد ، دختران جوان خانواده متوفی در عقب موتر جنازه می دویدند و چیغ میزدند. آنانیکه مسئولیت دینی دارند کار خود را آسان کرده اند و برای اینکه ازین اعمال با تدریس درست و آموزنده جلوگیری کرده باشند مطلق زنان را اجازه نه میدهند که در جنازه اشتراک کنند در حالیکه حقوق مدنی زن و مرد مسلمان در اسلام مساوی است و نباید ایشان را از حقوق مدنی شان محروم ساخت. در عوض ما باید به زن و مرد مسلمان آموزش و پرورش دهیم و این مسایل را در خطبه ها داخل کنیم و سیمینار ها دائر کنیم تا نه دانسته به اعمال نا روا دست نزنند. گریه آرام و بی صدا و اشک ریختن آرام جائز است زیرا این احساس آدمی است که ما یک عزیز خود را از دست بدهیم، خواه خواه همین حالت رقت آمیز برای هر کس پیدا میشود. در حدیث مبارک میخوانیم که «البُكا من الرحمه و الصُّراخُ من الشیطان» یعنی (گریه از رحمت است و فریاد از شیطانست). حدیث شماره 1113 نهج الفصاحه. دلیل آرام اشک ریختن این است که اول احساس آدمی است و طبیعی است. دوم ما از قلب باید نشان دهیم که به رضای خداوند تسلیم هستیم زیرا مرگ قانون خداوند است و همه روزی این دنیا را ترک خواهیم کرد بدون اینکه روز موعود را بدانیم در عین زمان اسلام یعنی تسلیمی به ذات اقدس الهی. و سوم چیغ و فریاد روح متوفی را نارام میسازد چنانچه در حدیث مبارک میخوانیم «المیتُ یُعذبُ فی قبره بما یُنأخُ علیه» یعنی میت در قبر از ناله و فریادی که بر مرگ او کنند معذب میشود (حدیث شماره 3120 نهج الفصاحه. مجموعه کلمات قصار حضرت رسول اکرم (ص) با ترجمه فارسی مترجم ابوالقاسم پاینده). نتیجه اینکه اول اشتراک زنان در جنازه حرام نیست و اما زنان باید احساسات خود را اداره کنند: الف، از اعمال کفر آمیز جلوگیری کنند ؛ ب، باعث اذیت متوفی نشوند و ج- در وقت

جنازه لباس موزون سر را پا پوشیده به بر کنند و در عقب مردان در صورتیکه عذر نداشته باشند به نماز جنازه اقتدا کنند

دوم زنان و مردان مسلمان در مدنیت و اسلامیت با هم برابرند
سوم از نگاه روانشناسی احساس آدمی در وقت در گذشت عزیزان زن و مرد نه می شناسد. زنان مانند مردان حق دارند در چارچوب قرآن و سنت احساس خود را چنانچه شایسته است در زمان از بین رفتن عزیزان خود ابراز کنند و در عزاداری محترمانه شرکت کنند. از امامان و خطیبان محترم و گرانقدر صمیمانه و محترمانه تقاضا می‌کنیم تا شرایط زمان و مکان را مد نظر گیرند. امروز اکثر زنان مخصوصاً در کشورهای غربی تحصیل یافته هستند و یا به مشاغل مختلف مصروف خدمت هستند. در وقت دفن محترمانه خواهران خود را دعوت کنند و در یک طرف قبر مردان ایستاده شوند و در جانب دیگر زنان بدین ترتیب از وعظ خطیب محترم که بالای قبر همه از علم سخن می‌گویند و آموختن علم برای مرد و زن مسلمان فرض است، همه مستفید میشوند. همین مسایل زیاد تر و زیاد تر تبلیغ شود تا تعصبات بیجا، زن ستیزی و پایمال کردن حقوق حقاً زنان ما آهسته آهسته از بین برود و ما همان جامعه مدنی را که پیشوای اسلام (ص) در مدینه بنیان گذاشت دو باره احیا کنیم. اگر شما خواننده عزیز مادر، دختر و خواهر خود را دوست دارید و احترام دارید؛ اگر شما مخالف فارمول "ت به طاقت سه" یعنی تبعیض، تعصب و تنگ نظری هستید؛ اگر شما منحیت یک مسلمان قرن بیست و یکم به کرامت انسانی اعتقاد دارید؛ اگر شما منحیت یک انسان متمدن به حقوق بشر احترام دارید باید این مضمون را با تا میتوانید شریک شوید زیرا بدترین استثمار، استثمار دینی است. نوت: برای توازن و عدالت در نوشتار این موضوع از احادیث مبارک که توسط علمای گرامی اهل تسنن و اهل تشیع جمع آوری شده است استفاده به عمل آمده است.

دوشنبه 17 ماه نوامبر 2014